

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 27 febr. 1888, kl. 2 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser i fråga om domhafvandes skyldighet att utfärda uppropslistor.

Angående den ordning, i hvilken målen skola å häradsting handläggas, bestämmes i 2 kap. 3 § rättegångsbalken, att efter inteckningar, lagfarter, kronans och allmänna ärenden samt missgerningsmål skall domaren företaga deras tvister, som långt ifrån tingstad bo, sedan hvar sak, som han finner nödtorftigen fordra, men vidlyftiga saker sist. Allmänna lagen innehåller deremot ingen föreskrift, att stämningar skola ställas till viss dag under tinget. Ut i 82 § af kongl. resolutionen den 17 september 1723 stadgades emellertid, att stämningarne kunde väl ej annorledes än på första tingsdagen ställas, eftersom de rättssökande sig då enhälligt infinna måste, tingspredikan att bevista och att höra de förordningar, som komme att uppläsas; häradshöfdingarne borde, sedan uppbud, kriminal- och publike saker vore afgjorde, först afhjelpa de långvägade, och så jemka tingstimmarne, att de, hvilkas saker på första dagarne ej kunde komma att företagas, måtte få resa hem och sköta sina hussysslor. Derefter bestämdes ytterligare i 68 § af kongl. resolutionen den 16 mars 1739, att häradshöfdingarne hade att, vid tingets början, när parterna uppropades, tillsäga dem, på hvilken dag hvar och en borde vara tillstädes, samt först afhjelpa de långvägade. Vidare innehåller förordningen den 17 maj 1872, angående ändring i

vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting, i 6 § föreskrift derom, att i tingslag, der flere allmänna sammanträden hållas under samma ting, stämning skall utfärdas till första rättegångsdagen af visst allmänt sammanträde, och i 5 §, att häradshöfdingen, om vid allmänt sammanträde målen äro flere, än att de å en dag kunna utföras, skall å första rättegångsdagen kungöra, å hvilken följande dag hvarje mål, som öfrigt är, skall förekomma, der det ej förut blifvit till viss dag utsatt. Slutligen är genom kongl. kungörelsen den 6 oktober 1882 förordnadt, att rättens ordförande, vid början af hvarje lagtima ting eller, i de domsagor, der förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872 vunnit tillämpning, vid början af hvarje häradsrättens allmänna sammanträde, skall upprätta och låta å rättens dörr anslå en lista, hvori de till tinget eller sammanträdet instämnda eller uppskjutna mål äro för hvarje rättegångsdag uppförda i den ordning, i hvilken han har för afsigt att uppropa dem till handläggning; samt att vid rådstufvurätt skall för hvarje rättegångsdag, innan målen företagas, sådan lista upprättas och anslås; dock att hvad sålunda är stadgadt ej utgör hinder för domaren att i särskilda fall, då han finner parternas bekvämlighet det fordra, göra ändring i den kungjorda föredragningsordningen.

Uti en inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 72, hvilken af nämnda kammare hänvisats till lagutskottet, har herr A. G. Jönsson i Mårarp erinrat, att i större tingslag, der en hel veckas tid eller ännu mera fordrades för rättens verksamhet, det vore af synnerlig vigt för parterna, särdeles de mera aflägsset boende, att i någorlunda god tid få kännedom om den dag, då deras mål skola förekomma; och har motionären på grund häraf föreslagit, att domaren i de domsagor, der flera än två rättegångsdagar anses nödvändiga vid sammanträdet, åläggas att minst fyra dagar före första rättegångsdagen hålla uppropslistan för den ordning, i hvilken de civila målen förekomma, tillgänglig i tingssalens förstuga ifrån klockan 10 förmiddagen till klockan 1 eftermiddagen, på det att parter, på sätt dem bäst synes, må sättas i tillfälle att erhålla kännedom om listans dagbestämmelser.

Förslag i liknande syftning hafva flere gånger, senast vid 1884 års riksdag, varit väckta, utan att något af desamma vunnit Riksdagens bifall.

Den nu föreslagna bestämmelsen förutsätter, att de personer, hvilka erhållit domarens bemyndigande att utfärda stämningar, till domaren insända sina stämningslistor i så god tid, att denne kan hinna att upprätta den föreslagna förteckningen och befordra den till tingsstället, så att den hinna att der anslås fyra dagar före tingets eller sammanträdets början. Redan detta torde, åtminstone i de nordligaste delarne af riket, der afstånden äro betydliga, ofta vara förenadt med svårigheter, helst domaren, om tillhandahållandet af uppspölistor före sammanträdets början ålades honom såsom en embetspligt, antagligen ej skulle vilja anförtro öfvervakandet af denna pligts uppfyllande åt annan person, utan skulle finna sig nödsakad att sjelf afresa till tingsstaden för att ombesörja listans anslående.

Med anledning deraf att förslaget af lätt insedt skäl endast åsyftar civilmål, bör vidare erinras, att det väl måste vara af lika vikt för parter och vitnen att ega kännedom om den dag, då ett brottmål skall af rätten företagas. Det kan emellertid ofta vara svårt nog att på grund af stämningsansökningen afgöra, om ett mål skall behandlas såsom civilmål eller brottmål; och äfven om domaren i de flesta fall skulle kunna bilda sig ett omdöme härutinnan, kan förmåga härtill ej skäligen förväntas hos andra personer, hvilka erhållit domarens uppdrag att utfärda stämningar.

Det förefaller derjemte tvifvelaktigt, om förslagets genomförande skulle medföra någon afsevärd förmån för aflägsset boende parter, då man betänker, att desse, för att skaffa sig kännedom om uppspölistans innehåll, måste under de dagar denna skulle hållas tillgänglig antingen företaga en särskild resa till tingsstället eller derstädes förskaffa sig en kommissionär, hvilken kunde meddela dem den önskade underrättelsen.

I de domsagor, der förhållandet sådant kräfva, torde ock en viss praxis i afseende å målens fördelning på de särskilda rättegångsdagarne hafva utbildat sig, så att till exempel alla nyinstämde mål utsättas till en dag, uppskjutna mål till en dag, de af allmän åklagare anhängiggjorda mål till en dag o. s. v.; och föreställer sig lagutskottet, att vederbörande domare icke underlåta att visa allt det tillmötesgående, som skäligen kan begäras, mot de af tingslagets invånare i afseende härå framställda, billiga önskningsar.

Då motionärens förslag sålunda, enligt utskottets tanke, icke kan genomföras såsom en för hela riket gällande lagbestämmelse, och de fördelar, som genom detsamma skulle kunna vinnas, torde på den enskilda öfverenskommelsens väg kunna inom olika delar af riket ernås

på det sätt och i den mån, som af förhållandena medgifves, får utskottet hemställa,

att motionen icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 februari 1888.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Herr A. Göransson i Åsen har begärt få här antecknad, att han, på grund af ledighet från riksdagsgöromålen, icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.
